

Kyslý dážď

envi.stromzivota.sk

ENVI-MOBILE: Integration of mobile learning into environmental education fostering local communities' development

2014-1-SK01-KA200-000481
ERAZMUS+ Programme

Projekt je kofinancovaný Európskou Úniou,
z programu Erasmus+.

SK

Ciel aktivity: Navodiť tému a zistiť, čo žiaci vedia o kyslých dažďoch.

KROK 1.

Stručný popis aktivity:

Učiteľ napíše ústrednú tému – kyslý dážď – na tabuľu. Krátko zhrnie pravidlá voľného písania, ktoré sú zobrazené na viditeľnom mieste, napr. na tabuli. Žiaci individuálne na papier píšu všetko, čo ich napadne v súvislosti s kyslými dažďami, ich vznikom, príčinami a dôsledkami. Počas voľného písania učiteľ pripraví pokus pre KROK 4 z UVEDOMENIA.

Inštrukcie (čo chcete povedať žiakom):

V priebehu 3 minút píšete na danú tému. Vaša ruka musí byť neustále v pohybe. Ak vám nič k téme nenapadá, pokúste sa aj tak písať o tom, na čo myslíte a neprestávajte písať. Píšete všetko, čo vám príde na rozum, vaše nápady a riešenia sú práve také dôležité, ako nápady kohokoľvek iného.

KROK 2.

Stručný popis aktivity:

Niektorí žiaci prečítajú o tom, čo napísali na papier a prebehne krátka diskusia so spolužiakmi.

Inštrukcie (čo chcete povedať žiakom):

Kto má záujem, môže prečítať svoje myšlienky ostatným spolužiakom a budeme o nich spoločne diskutovať.

KROK 3.

Stručný popis aktivity:

Žiaci spoločne s učiteľom zdefinujú príčiny kyslých dažďov a ich dôsledky pre nás a naše životné prostredie. Ak je dostatok času, môžu ich žiaci napísať na tabuľu, prípadne ich len učiteľ sám heslovite zapíše na tabuľu.

Inštrukcie (čo chcete povedať žiakom):

Skúsme spoločne sformulovať príčiny kyslých dažďov a ich dôsledky.

Pomôcky (všetko, čo budete na hodine potrebovať): Pero, papier, krieda, (fixky), tabuľa, stopky, pravidlá voľného písania na tabuli alebo flipcharte (v prípade, ak žiaci túto metódu ešte nepoznajú)

Čas (max. 40 min.): 8 minút

Poznámky: Ak máte k dispozícii publikáciu Stromu života - Kyslý dážď, žiaci sa s ňou môžu oboznámiť na predchádzajúcich hodinách. Pred začiatkom hodiny založíme pokus zameraný na zistenie, ako vplyva kyslý dážď na horniny (KROK 1 z UVEDOMENIA).

Dôležitá príprava: Počas voľného písania pripravíme pokus pre KROK 4 z UVEDOMENIA.

UVEDOMENIE

Cieľ aktivity: Porovnať pH hodnoty jednotlivých roztokov. Zistiť, ako vplyva kyslý dažď na horniny. Zhrnúť informácie a vyjadriť svoje myšlienky o kyslých dažďoch.

KROK 1.

Stručný popis aktivity:

Vopred pripravené a označené skúmavky (kadičky) s roztokmi rozdáme žiakom. Každá dvojica dostane 1 roztok a 1 lakmusový papierik a pinzetu. Stupnica pH je k dispozícii pre všetkých na jednom mieste. Dvojice vložia lakmusový papierik do roztoku, porovnajú farbu papierika so stupnicou a určia pH roztoku. Počas pokusu učiteľ nakreslí číselnú os pre KROK 2.

Inštrukcie (čo chcete povedať žiakom):

Máte pred sebou rôzne druhy roztokov, ktoré majú rôznu kyslosť. Vašou úlohou je zistiť ich pH. Vložte pomocou pinzety indikačný papierik do roztoku a po chvíľke ho vyberte. Potom porovnajte farbu indikačného papierika so stupnicou a určte pH roztoku.

KROK 2.

Stručný popis aktivity:

Na tabuli je vopred nakreslená číselná os, na ktorej sú vyznačené hodnoty pH od 1 do 14. Žiaci priradujú k údajom na číselnej osi druhy roztokov, podľa toho, aké pH im namerali.

Inštrukcie (čo chcete povedať žiakom):

Napíšte názov svojho roztoku na tabuľu tak, aby bolo pod číselnou osou na mieste, kde je hodnota pH, ktorú ste danému roztoku namerali.

KROK 3.

Stručný popis aktivity:

V závere aktivity máme usporiadané jednotlivé roztoky od najkyslejšieho po najzásaditejší, takže si ich vieme názorne porovnať.

Inštrukcie (čo chcete povedať žiakom):

Porovnajte, ktoré z roztokov sú kyslé, ktoré sú neutrálne a ktoré sú zásadité.

Pomôcky (všetko, čo budete na hodine potrebovať): Stojany so skúmavkami, alebo iné nádoby na roztok, rôzne druhy roztokov – čistá voda, destilovaná voda, minerálna voda, dažďová voda, voda z rieky, pôdny výluh, mydlový roztok, roztok sódy bikarbóny, ocot, limonáda atď., pinzeta, univerzálne indikátorové papieriky, stupnica pH, tabuľa, krieda (fixky), nálepky na označenie kadičiek a skúmaviek

Čas (max. 40 min.): 10 minút

Poznámky: Počet roztokov pripravíme podľa počtu dvojíc. Nezapudnite nádoby na roztok označiť názvom roztoku, aby ich žiaci vedeli identifikovať a priradiť k nim správne pH podľa nameraných hodnôt. Vyzvite žiakov, aby si pre svoje potreby sami označili aj skúmavky s roztokmi.

KROK 4.

Stručný popis aktivity:

Hneď na začiatku vyučovacej hodiny (počas voľného písania) urobíme demonštračný pokus. Do kadičky alebo skleneného pohára naplneného roztokom octu vložíme vzorku vápenca alebo kriedy, prípadne škrupinu z vajička. Necháme pôsobiť roztok octu a budeme pozorovať reakciu. Zistíme, že vápenec sa pôsobením roztoku octu rozpúšťa a z toho vyvodíme, ako pôsobí kyslý dážď na horniny v prírode, na stavby a sochy a iné pamiatky.

Inštrukcie (čo chcete povedať žiakom):

V úvode hodiny sme nechali pôsobiť roztok octu. Čo sa deje s vápencom (kriedou, škrupinou vajička)? Viete nájsť analógiu na daný pokus v prírode? Skúste vysvetliť, ako s pokusom súvisí skutočnosť, že pamiatky prevezené z Egypta do Európy začiatkom 20. storočia a umiestnené vonku, sú často úplne zničené, na rozdiel od tých, ktoré zostali v pôvodnej krajine.

Pomôcky (všetko, čo budete na hodine potrebovať): Kadička (sklenený pohár), vápenec (alebo krieda, vaječná škrupina), roztok octu

Čas (max. 40 min.): 7 minút

Poznámky: Pokus založíme hneď na začiatku vyučovacej hodiny (2 minúty), necháme roztok octu priebežne pôsobiť a vyhodnotíme až v KROKU č. 4.

KROK 5.

Stručný popis aktivity:

Vyzvite žiakov, aby metódou päťlístka opísali podľa seba pojem Kyslý dážď. Ak žiaci neovládajú pravidlá metódy päťlístka/päťveršíka, stručne im ich pripomenieme (viď Poznámky nižšie). Žiaci následne píšú vo dvojiciach vlastné päťlístky.

Inštrukcie (čo chcete povedať žiakom):

Metódou päťlístka opište pojem Kyslý dážď. Môžete pracovať aj vo dvojiciach.

KROK 6.

Stručný popis aktivity:

Dobrovoľníci prečítajú svoju tvorbu pred celou triedou.

Inštrukcie (čo chcete povedať žiakom):

Kto má chuť a odvahu, môže nám svoju prácu prečítať.

Pomôcky (všetko, čo budete na hodine potrebovať): Pero, papier

Čas (max. 40 min.): 7 minút

Poznámky: Ak žiaci nemajú potrebné skúsenosti, vysvetlíme im spôsob tvorby a pravidlá pre vytvorenie päťlístka. Jeden vzorový príklad im prípadne napovieme/prečítame, alebo spravíme spolu. Ak máme priestor na nástenke, práce žiakov môžeme na ňu zavesiť.

PRAVIDLÁ: Päťlístok má 5 riadkov. Prvý riadok je pomenovanie témy (čo?). / Druhý riadok je dvojslovný opis témy (dve prídavné mená - aký je?). / Tretí riadok vyjadruje činnosť, akciu (tri slovesá – čo robí?). / Štvrtý riadok tvorí štvorslovný výraz, vyjadrujúci názor alebo vcítenie sa do témy (výrok zo 4 slov – opíš to inak). / Posledný riadok je jednoslovné synonymum, ktoré rekapituluje podstatu témy (jedno slovo - povedz to inak).

UVEDOMENIE

REFLEXIA

Ciel aktivity: Uvedomiť si, že každý z nás môže niečo urobiť pre zlepšenie životného prostredia.

KROK 1.

Stručný popis aktivity:

Učiteľ rozdelí žiakov do skupín po 3 - 4. Každá skupina píše na papier svoje nápady na to, ako môžeme začať od seba a prispieť k zníženiu tvorby kyslých dažďov.

Inštrukcie (čo chcete povedať žiakom):

Píšte na papier vaše vlastné návrhy o tom, čo všetko môžete urobiť konkrétne vy pre to, aby sa znížila produkcia kyslých dažďov. Myšlienky zapisujte heslovite. Nebojte sa napísať každý nápad, aj keď sa vám zdá nereálny.

KROK 2.

Stručný popis aktivity:

Po 3-4 minútach ukončíme aktivitu a každá skupina prezentuje vlastné nápady pred celou triedou.

Inštrukcie (čo chcete povedať žiakom):

V každej skupine si vyberte hovorcu, ktorý odprezentuje vaše nápady a myšlienky pred spolužiakmi. Vecne argumentujte a zdôvodnite svoje názory.

KROK 3.

Stručný popis aktivity:

Učiteľ spoločne so žiakmi urobí krátke zhrnutie aktivít, ktorými môže každý z nás reálne prispieť k zníženiu tvorby kyslých dažďov a ochrane životného prostredia.

Inštrukcie (čo chcete povedať žiakom):

Je dôležité, aby ste si uvedomili, že nič nevyriešime iba pochopením problému. Aj vy musíte niečo urobiť, byť ochotní niečo obetovať v záujme záchrany prírody, zmeniť niektoré svoje návyky, prípadne niečoho sa vzdať.

Pomôcky (všetko, čo budete na hodine potrebovať): Pero, papier, krieda, (fixky), tabuľa, stopky

Čas (max. 40 min.): 7 minút

POZNÁMKY

POZNÁMKY

POZNÁMKY